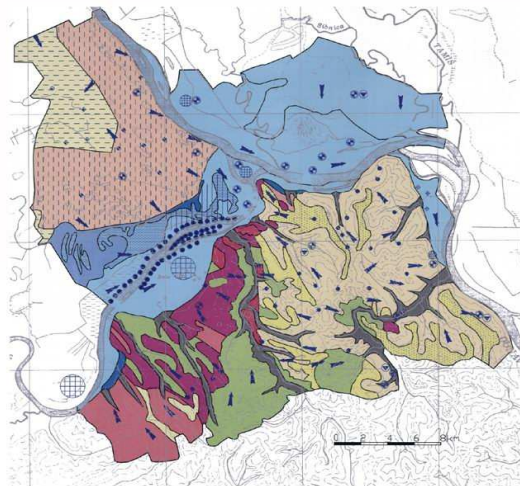

УДРУЖЕЊЕ ИНЖЕЊЕРА БЕОГРАДА
ДРУШТВО УРБАНИСТА БЕОГРАДА

ЕКОЛОШКИ АТЛАС БЕОГРАДА

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU
ZDRAVLJA BEOGRAD

DIREKCIJA ZA GRADEVINSKO
ZEMLJIŠTE I IZGRADNJU BEOGRAD

GEOLOGIJA I HIDROGEOLOGIJA

Karta 14

HIDROGEOLOŠKA KARTA PODRUČJA GP

KATAJ I HIDROGEOLOŠKA FUNKCIJA STENSKIH MASA

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice i vodonošne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Čistoje programne jedinice *Stenoje programne jedinice*

Beograd, 2002

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНСКОЈ И ПРОЈЕКТНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ 2013

Уредништво
Весна Златановић-Томашевић
Новица Стевановић
Славица Петровић

Удружење инжењера
Београда

Друштво урбаниста
Београда

V НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

**ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
У ПЛАНСКОЈ И ТЕХНИЧКОЈ
ДОКУМЕНТАЦИЈИ**

IMPRESUM

V НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНСКОЈ И ПРОЈЕКТНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ

Рецензенти и редакција

Проф.др Весна Златановић-Томашевић
Мр Новица Стевановић
Инж. Славица Петровић

Издавач

Удружење инжењера Београда

За издавача

Проф.др Весна Златановић-Томашевић

Уредништво

Проф.др Весна Златановић-Томашевић
Мр Новица Стевановић
Инж.Славица петровић

Насловна страна

Др. Весна Златановић-Томашевић

Штампа

Зонех
Београд
Рузвелтова 6

Тираж

100

Београд, 2013.

ISBN

978-86-915671-1-8

Реферати су штампани у облику оригинала аутора који су одговорни за технички и стручни садржај.

Сва права задржава издавач,репродукција није дозвољена.

ПРЕДГОВОР

Удружање инжењера Београда у сарадњи са Друштвом урбаниста Београда, организује V Научно-стручну конференцију „ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПЛАНСКОЈ И ПРОЈЕКТНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ“. Актуелно стање у области заштите животне средине и велики утицај планске и пројектне документације на заштиту животне средине је основни мотив одржавања ове Конференције. Недовољна информисаност стручне и опште јавности у већ до сада урађеној планској и пројектној документацији у заштити животне средине је полазна основа за упознавање са резултатима и инжењерским решењима у овој области.

Повод је потреба за едукацијом и бржом имплементацијом законодавне регулативе ЕУ и свих досадашњих искустава у домаћој и међународној пракси у области заштите животне средине. Основна концепција одржавања скупа подразумева сагледавање стања и проблематике у области животне средине у планској и пројектној документацији за решавање насталих проблема. Тематске области скупа су дате у три основне области .

Прва тематска област разматра постојеће стање и спровођење постојећих прописа у области заштите животне средине, постојећу правну регулативу, законе и прописе у овој области код нас и проблематику у спровођењу истих у заштити животне средине, проблематику израде планске и пројектне документације и примере.

Друга тематска област разматра закључке са Конференције у Рио де Женеиру у циљу заштите животне средине, Директиве ЕУ у области заштите животне средине, техничко - технолошке системе у циљу заштите, економско вредновање („аудит“) планова и пројеката у заштити.

Трећа тематска област разматра предлоге за унапређење стања у области заштите животне средине, примере планске документације која омогућава заштиту животне средине у току спровођења, примере пројеката у заштити животне средине, предлоге организација надлежних институција у заштити животне средине, едукацију кадрова у области првенције и заштите животне средине.

Циљ је да се међусобно размене мишљења и води расправа по тематским областима кроз вођење дискусија после излагања аутора по наведеним тематским областима, првенствено са теоријских и практичних аспеката, узимајући у обзир и светска искуства у овој области. Овај скуп је и могућност за укључивање, надлежних институција, планских и пројектних организација у области планирања, пројектовања и изградње као и органа локалне самоуправе.

У приложеним радовима са саветовања може се закључити да су овим саветовањем остварена два основна циља, допринос увођењу савремених принципа у заштиту животне средине у плановима и пројектима, што је уједно и допринос јачању асоцијације инжењера учешћем младих кадрова инжењера што ће помоћи развоју струке.

*Председник Удружења инжењера Београда
Председник Друштва урбаниста Београда
Проф.др Весна Златановић-Томашевић, дип.инж.арх*

САДРЖАЈ

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ПРОПИСА

Велимир Теримовић НЕОДРЖИВИ „2Д“ ПРИНЦИПИ НОВЕ АТИНСКЕ ПОВЕЉЕ У ОДНОСУ НА УРБАМУ И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	8
Аница Теофиловић ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПРАКСЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНИРАЊА БЕОГРАДА У ДОМЕНУ ОЧУВАЊА БИОДИВЕРЗИТЕТА	27
Милица Јовановић ПРИРОДА НАМА И МИ ПРИРОДИ	40

РАЗМАТРАЊЕ ПРОПИСА, ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ СИСТЕМА И ВРЕДНОВАЊЕ ПЛАНОВА И ПРОЈЕКТА У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Весна Златановић-Томашевић, Растко Томашевић ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОД БУКЕ	52
Наташа Крстић, Владимир Кулашевић, Душан Бабић ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА И ИНСТИТУЦИЈЕ КАО ИНСТРУМЕНТ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	62
Миљана Дабевска, Нада Дебељачки ХАРМОНИЗАЦИЈА ПРОПИСА О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	81
Светозар Миленковић, Бранко Јелисавац, Милован Јотић, Владета Вујанић, БАЗА ПОДАТАКА КЛИЗИШТА У ПРОЦЕСУ ОДРЖАВАЊА ПУТНЕ МРЕЖЕ	90

ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СТАЊА, ПРИМЕРИ ПЛАНСКЕ И ПРОЈЕКТНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРОПИСИ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОДРЕЂЕНИХ ИНСТИТУЦИЈА, ЕДУКАЦИЈА КАДРОВА У ЗАШТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Бранко Јелисавац, Владета Вујанић, Петар Митровић ГЕО - ЕКОЛОШКИ АСПЕКТИ ПРОВОЂЕЊА АУТОПУТА Е – 763 БЕОГРАД- ЈУЖНИ ЈАДРАН ЛЕВОМ ИЛИ ДЕСНОМ СТРАНОМ САВЕ	99
Божа Стојановић ПРИМЕНА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ У ПЛАНИРАЊУ УПРАВЉАЊА ВОДАМА	109

Ђорђе Милић Ивана Стефановић	
ПРИКАЗ МЕТОДОЛОШКОГ ПРИСТУПА ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ТРАНСНАЦИОНАЛНОГ ГАСОВОДА «ЈУЖНИ ТОК» НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	121
Драгутин Протић, Иван Вучетић, Милан Килибарда, Иван Несторов	
ИЗГРАДЊА СЕРВИСА ЕЛЕКТРОНСКЕ УПРАВЕ КАО ПОДРШКЕ ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПРОЦЕСИМА ПЛАНИРАЊА И ИЗГРАДЊЕ	144
Соња Ђаконовић	152
УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И САНАЦИЈА РУДНИЧКЕ ДЕПОНИЈЕ	
Ана Станковић	
АНАЛИЗА И ПРЕДЛОГ ЗА РЕШЕЊЕ ПРОБЛЕМА АДА ХУЈЕ У ПЛАНОВИМА И ПРОЈЕКТИМА	159
Марија Јовановић, Јелена Јовановић	
ЕКОЛОШКА СРЕДИНА, ЕКОЛОШКИ ОБЈЕКТИ, ЕКОЛОШКИ ПРОСТОР – ЕКОЛОШКИ ЖИВОТ	171
Јовица Јанковић	
ЕДУКАЦИЈА КАДРОВА У ОБЛАСТИ ПРЕВЕНЦИЈЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	181

**ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ
ПОСТОЈЕЋИХ ПРОПИСА**

**НЕОДРЖИВИ „2Д“ ПРИНЦИПИ НОВЕ АТИНСКЕ
ПОВЕЉЕ У ОДНОСУ НА УРБАМУ И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
UNSUSTAINABLE 2D PRINCIPLES OF THE NEW ATHENS
DECLARATION ON URBAN AREAS AND ENVIRONMENT**

Проф. др Велимир Љ. Ђеримовић

Универзитет „Унион- Никола Тесла“, Београд

Први институт пејзажно-архитектонско-урбанистичког градитељства <србије, Београд

АПСТРАКТ

Ове 2013. године навршава се једна деценија од усвајања Нове атинске повеље (2003), која је још увек узор за планирање и урбану обнову градова у земљама Европске уније и шире. Њен први претпостављени циљ јесте да се живи у бољим или „усаглашеним градовима“. Међутим, она баш у теоретском и прагматичном смислу, невиди и запоставља суштински значајно и одрживо типолошко постојање, вредновање и разврставање три релевантна физичка подтипа интегративних, компатибилних и комплементарних градитељских структура, објеката или артефаката у оквиру физичке структуре града. Читав проблем произлази из чињенице да Нова атинска повеља кроз неодрживу једнострану примену и комбинаторику одрживе „3Д“ и превазиђене „2Д“ терминологије, у физичкој структури града прозелитистички препознаје и фаворизује само високо грађене објекте или артефакте. Њима се неодрживо даје предност као једино изграђеним и примарним објектима у физичкој структури града, а на штету једнако вредних пејзажно и ниско грађених структура, објеката или артефаката. Из ових поменутих проблема, разлога и чињеница, јасно се види да су Нова атинска повеља као и „2Д“ урбанистичко планирање запоставили креативну акцију. Исто тако, ништа се није променило од Баухауса до данас, нарочито када је у питању типологија физичких структура у грађеној средини и вредновање објеката и структура пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа. Све ово довољно говори да ли је Нова атинска повеља стварно „нова“ у односу на Атинску повељу из 1933. године. А, поготово је велико питање, колико је она у функцији заштите урбаносрединског пребивалишта и животносрединског станишта, односно колико је она структуротворна, градотворна, екотворна и животворна у односу на иманентни и одрживи екореципроцитет између високо, ниско и пејзажно грађених физичких структура, објеката или артефаката, или у односу на одрживу „3Д“ екоурбанистичку и екопросторну визују планирања градова?

Кључне речи: Нова атинска повеља; одрживи екореципроцитет; неодржива „2Д“ едукација, терминологија, регулатива;? негативно еколошко наслеђе; стаклена башта; урбаносрединско пребивалиште; животносрединско станиште.

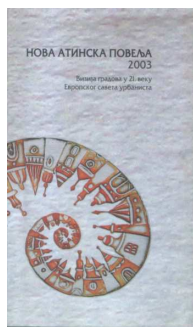
ABSTRACT

The year 2013 marks the decade since the New Athens Declaration was adopted (in 2003). Ever since its creation, this Declaration has been a model for planning and urban renewal of the European Union cities and worldwide as well. The first goal is to provide the living in better and more harmonious cities. However, in a theoretical and pragmatic sense, it ignores and avoids essential and sustainable typological existence, evaluation and classification of three relevant physical subtypes of integrative, compatible and

complementary construction structures, objects or artifacts within a physical city structure. The whole problem is seen in the fact that the New Athens Declaration, through unsustainable, unilateral usage and combination of sustainable 3D and obsolete 2D terminology in a physical structure of cities, in a sense of proselytizing, recognizes and prefers only high buildings or artifacts. They are regarded as absolutely preferred built and primary structures within a physical structure of a city, which unfortunately overshadows equally valuable landscape and low-built structures, objects or artifacts. The above-mentioned reasons, issues and facts clearly reveal that the New Athens Declaration as well as 2D urban planning has neglected creative activity. Also, nothing has changed since the period of Bauhaus, especially when it comes to typology of physical structures within the built environment and evaluation of structures and facilities of landscape-architectural construction, creation, culture, art and cultural-park heritage. All these facts bring the questions about whether or not the New Athens Declaration is really 'new' in comparison to the Athens Declaration made in 1933. Also, it is significant to explain how much it protects the urban environmental residence and living habitat, that is – to what extent it is structure-giving, city-creating, eco-making and life-giving in relation to immanent and sustainable eco-reciprocity of high, low, landscape built physical structures, objects and artifacts, or in relation to sustainable 3D eco-urban and eco-spatial vision of city planning.

Keywords: prevod na engleski The New Athens Declaration; sustainable reciprocity; unsustainable 2D education, terminology, regulations; negative ecological heritage; green-house; urban environment; living habitat

УВОД

Досадашњи мањкави досег „2Д“ теорија, прагме и знања, још од Баухауса се изродио у заблуде о маргинализовању физичких („3Д“) структура и објеката пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа, јер тобоже „пејзаж и парк не могу бити предмет умјетничког обликовања“[1]. Потом, „план намене површина“ без треће димензије и без продубљеног урбаног мишљења о простору[2] неодрживо постаје, и данас у другој деценији 21. века, још увек важи и остаје као најважнија подлога (документ) у процесу интегративног планирања насеља.

Тако се кроз процес досадашњег „2Д“ планирања и управљања простором усталичило „2Д-патентирање“ и вишедеценијска доминација квазистручних, спекулативних и неодрживих „2Д-патената“ и непрецизних појмовних изведеница, које планиране, пројектоване и грађене „3Д“ објекте пејзажне архитектуре и

нискоградње квазистручно своде на остале тзв. неизграђене, тзв. слободне, тзв. отворене просторе, тзв. зелено обојене или необојене површине, тзв. природне зоне итд. А на крају, све те виртуелне творевине тзв. зелених површина сублимиране су у некакав „2Д“ систем заувек пустошног тзв. зеленила и тзв. зелених површина, које се у планско-урбанистичким документима квазистручно и неодрживо балансирају као површина површине.

Дакако, реч је о „2Д“ зеленоповршинском антисистему и „2Д“ плану намене површина који од пејзажно и ниско грађених физичких структура стварају имагинарне представе и виртуелне творевине. А то говори да је реч о спекулативном негирању физичког урбанизма или пренамени по потреби, било делова, било целина пејзажно и ниско грађених физичких структура, јер су исти као „2Д“ равни тобоже неизграђени, слободни, и уствари кроз такав квазистручни и неодрживи „2Д-патент“, чини се да су једино отворени само за изградњу неодрживо фаворизованих „3Д“ високо грађених објеката, јер исти имају зидове.

То су уствари квазистручни разлози, због чега ова два подтипа физичких структура већ деценијама нису „видљиви“ као „3Д“ објекти, чиме су волшебно сведени на тзв. неизграђене просторе или тзв. зелено обојене или необојене површине и слично. Међутим како „2Д“ равни нису и не могу бити „3Д“ објекти и обратно, тако квазистручно сведени пејзажно и ниско грађени објекти кроз неодрживу „2Д-магију“, једноставно не могу имати и немају ниједно својство било којег физичког облика, затим стварног, егзактног и доказивог културно-историјског, просторно-планског, градитељско-функционалног и еко-урбаног идентитета, бонитета, капацитета и легалитета у урбаносрединском волумену[3].

Ова мало позната, али више из спекулативних разлога прикривена и данас разобличена истина о спекулативним „2Д-патентима“ и њиховом штетном дејству на наслеђени или новостворени урбани супстрат, препознатљиви и веома присутни су већ у Атинској (Ле Корбизиевој) повељи из 1933. године[4], али и у Новој атинској повељи из 2003. године у оквиру превазиђених и неодрживих „2Д“ визија градова у 21. веку, које су тобоже путоказ у стварању будућег „усаглашеног града“[5].

Иако у Ле Корбизиевој повељи пише „урбанизам је наука са три димензије, а не са две димензије“[6], већ у то време „3Д“ пејзажно грађеним структурама волшебно се одузима трећа димензија. Пре тога, и Баухаус већ у почетној фази Модерне, посебно уздиже и афирмише значај високограђених структура на штету пејзажно грађених, и он уствари тада већ, предводнички маргинализује значај

објеката пејзажно-архитектонског градитељства, културе, уметности и културно-парковног наслеђа, при чему истиче неодрживу тезу да они не могу бити предмет уметничког обликовања.

Управо овакво квазистручно свођење планираних, пројектованих и грађених „3Д“ структура, објеката или артефаката пејзажне архитектуре, па и објеката нискоградње, на „2Д“ бесмислене равни и тобоже „2Д“ некакав назови-систем зеленила (читај: антисистем), или тзв. зелено обојених или необојених површина без треће димензије, које кроз административно-управну псеудодемократију на нивоу локалне и шире заједнице, заправо значе спекулативно поништавање „3Д“ пејзажно-урбаних структура и физичког урбанизма. Затим, ту се последично јављају још псеудоурбанизација, псеудорегулација и дерегулација неизоставних градотворних, екотворних и животворних физичких структура пејзажно-архитектонског градитељства, стваралаштва, културе, уметности и културно-парковног наслеђа[7].

Ово, уствари неуко и неодрживо одузимање градитељског, културног и функционалног идентитета, онда дизајнерски, микроамбијентално и органски важног концепта и контекста урбаног пејзажа, меморије и географије, затим урбаносрединског и физичког субјективитета, капацитета и легалитета, а потом естетског и екоурбаног бонитета, у појмовном и појавном смислу, заправо представља имагинарну и неодрживу фикцију. Она у оквирима релевантног, разумљивог и читљивог физичког („3Д“) урбанизма, не може ништа друго бити него научно-стручно неутемељено (квазистручно) вредновање, сврставање и типологија пејзажно и ниско грађених физичких структура у урбаносрединском пребивалишту (насељу)[8].

Дакле, у смислу градитељског, културног, духовног и функционалног идентитета, затим физичког субјективитета и капацитета, затим струкотворног, духотворног, градотворног, екотворног и животворног бонитета и последично важног екоурбаног легалитета, постојећи и неодрживи антисистем, односно квазистручни, виртуелни или „2Д“ назови-систем тзв. зелених површина или тзв. зеленила, представља опозицију или квазистручни антипод физичком урбанизму. А још конкретније, то је посебно штетно уврежен антипод у односу на једино могући, разумљиви, оптимални, читљиви, стварни, струкотворни, градотворни, екотворни, животворни и одрживи „3Д“ систем пејзажно-архитектонско-урбаних целина, објеката или артефаката у оквирима урбаносрединске структуре насеља[9].

НЕОДРЖИВИ „2Д“ ПУТ ДО „УСАГЛАШЕНОГ ГРАДА“

У наведеном контексту Европски савет урбаниста (ЕСУ)[10], већ од оснивања 1985. године ослања се на неодрживе „2Д“ теорије и прагму, које артикулишу „2Д“ активности и препоруке у вези управљања простором, а поготово планирања и трансформације простора, што је последично имало разне неодрживе реперкусије по урбаносрединско пребивалиште као ужи (микросредински), и животносрединско станиште као најшири (макросредински) животни оквир. Ипак, у сложеним околностима друштвених односа уз доминацију хегемоније капитала и корпоративно-профитерских интереса под окриљем економије и принципа „вирусног“ капитализма[11], затим у условима већ изазваних и претећих климатских промена на локалном и глобалном плану, тек 1998. године долази до уобличавања и синтетизовања дела „2Д“ препорука у вези планирања и развоја европских и других градова у 21. веку. Након тога, иако су ове препоруке ревидиране и допуњене у истом „2Д“ маниру, већ у том тренутку биле су неодрживе са аспекта „3Д“ теорија и прагме екоурбанистичког и екопросторног планирања и управљања простором. И поред тога, у Лисабону 20. новембра 2003. године, ове неодрживе „2Д“ препоруке су на иницијативу ЕСУ усвојене, схваћене и препоручене као визионарски и одрживи документ који је назван Нова атинска повеља[12].

Њена једнодеценијска примена у 21. веку, показала је да у градовима од Баухауса до данас није успешно редукован ниједан облик контаминације, потом није редуковано ни умножавање негативног еколошког наслеђа, нису редуковани ни негативни ефекти „стаклене баште“, а сами градови као урбаносрединска пребивалишта, нимало не личе на „усаглашени град“ који је прокламовала Нова атинска повеља (2003)[13]. Односно, све више се наслеђени урбани супстрат погушћава високо грађеним јединицама на штету пејзажно, па и ниско грађених физичких структура. То само говори, да је све агресивнији једностран и неодрживи прозелитизам, односно неодрживо хијерархијско уздизање и фаворизовање високо грађених структура и објеката као једино признатих физичких јединица, које тобоже једине творе и структуришу изграђени урбаносредински простор и волумен. То и јесте разлог да се након њене једнодеценијске имплементације постави питање, колико је Нова атинска повеља заиста нова, односно колико је она структурална, градотворна, екотворна и животворна?[14].

Из таквог „2Д“ односа и сагледавања, неминовно следи ниподаштавање, маргинализовање, као и одузимање треће димензије

пејзажно и ниско грађеним физичким структурама које су, хтели ми то или не, објективно присутне и важне као типолошке категорије у структурисању урбаносрединског пребивалишта. Односно, евидентно се већ више деценија једнострано и неодрживо спроводи хијерархијско унижавање и маргинализовање планираних, пројектованих грађених структура и објеката пејзажне и ниске градње. Оне су једино и неодрживо непризнате, неуважене и тобоже невидљиве физичке („3Д“) јединице, јер немају зидове и нису високопрофитабилне као високограђене. Зато су оне без икаквих научно-стручних аргумената, али ипак на темељима волшебно узакоњене „2Д“ терминологије и „2Д-патента“ („3Д“=„2Д“ и обратно), сасвим квазистручно и неодрживо сведене на остале тзв. неизграђене јединице које тобоже творе тзв. неизграђени, тзв. слободни и тзв. отворени простор у грађеној средини.

У вези с тим чувеним квазистручним и неодрживим апсурдом, да нешто што је планирано, пројектовано и изграђено, истовремено може бити неизграђено или слободно, дакле нису „3Д“ објекти, намеће се једно врло логично питање: по којим се то научно-стручним принципима планирани, пројектовани и изграђени објекти пејзажне и ниске градње, могу квазистручно сврстати, тумачити и третирали као тзв. слободни, тзв. неизграђени простори, или тзв. неизграђени објекти? Односно, по којим је то научно-стручним принципима доказиво да су планирани, пројектовани и изграђени објекти пејзажне и ниске градње истовремено и слободни и неизграђени простори (објекти)?

Исто тако, у вези с чувеним апсурдом да је „3Д“=„2Д“ и обратно, намеће се такође, једно врло логично питање: по којим је то научно-стручним принципима доказиво, или како се уопште може доказати да је „3Д“=„2Д“ и обратно?

Значи, захваљујући овако узакоњеним апсурдима, већ више деценија пре, али и после усвајања Нове атинске повеље 2003. године, и даље се кроз „2Д-магију“ наставља са маргинализовањем интегративног и одрживог екорепроцитета између пејзажно, ниско и високо грађених физичких структура, објеката или артефаката, чиме се наносила, а још и данас се наноси несагледива штета у редуковању и достизању одрживог културног, градитељског, функционалног и физичког идентитета, капацитета, бонитета и легалитета пејзажно грађених физичких структура у урбаносрединском пребивалишту.

У „2Д“ ЛАВИРИНТУ НЕМА „3Д“ ВИЗИЈА

Надаље, посебно је необично и невероватно да Нова атинска повеља поима и тумачи град (полис, цивитас) као „људско станиште са одређеним степеном конзистентности и кохезије“[15]. Међутим, људско насеље[16] није људско станиште, већ је људско пребивалиште. Када је реч о „станишту“, Кристијан Норберг-Сцхулз (Шулц) јасно истиче да је „станиште“ природни амбијент[17]. Дакле, град или урбаносрединско пребивалиште као грађена или артифицијелна средина, никако није „станиште“, па последично ни природни амбијент, јер га природа није ни створила и нествара га. То је суштински разлог да у људском насељу као што је град, владају урбани процеси, а не природни процеси.

Зато у вези с тим, мора бити јасно да урбана или грађена средина и урбани процеси настају као планиране, пројектоване и грађене структуре, објекти или артефакти. А насупрот томе, природна средина и природни процеси настали су природним путем и они се евидентно непланирају, непројектују и неграде, јер су сами по својем постанку богомдана творевина. Значи, између урбане и природне творевине, евидентно постоје битне квалитативне и структурне разлике. Те и такве разлике у урбаносрединској структури артикулишу планирани, пројектовани и грађени објекти високоградње, нискоградње и пејзажне градње и последични урбани процеси, а у природној или животносрединској структури недвосмислено постоје и доминирају природне или богомдане творевине и последични природни процеси.

Значи, станиште као природни амбијент, јесте најшири животносредински просторни оквир у којем обитавају човек као врста, затим као људска заједница, али и друге животне заједнице. То значи да је реч о богомданом овоземаљском простору у којем станује овоземаљски живот, за који планета Земља представља једино одрживо место у космичком универзуму где обитава живот као органска творевина и димензија.

А када је у питању урбаносрединска структура насеља и људска заједница, за њих животносрединско станиште јесте најшири просторни и животни оквир у којем су смештене градитељске творевине људских насеља, као што су фарме, села, градићи, градови[18]. Поменуто људска насеља као ужи просторни оквир, представљају артифицијелне или грађене структуре у којима пребива човек, и њих К. Норберг-Шулц назива још и обитавалиште[19]. Значи, људско насеље као грађена средина јесте ужи или микросредински оквир. Зато је оно неминовни део

животносрединског станиша, који уствари чини најшири, или овоземаљски, или макросредински ниво простора.

У том смислу, људско насеље као грађена средина јесте људско урбаносрединско пребивалиште које има микросредински ниво и значај, али није људско станиште, како то пише у Новој атинској повељи, јер „станиште“ према већ цитираном К. Норбергу-Шулцу, јесте природни амбијент који евидентно има глобалну или макросрединску (планетарну) димензију. На микросрединском плану, свако људско насеље темељно је везано за гениус лоци и људску заједницу, где човек пребива као јединка и социјално биће, па се и његова непосредна идентификација логично везује за локалну заједницу, место и амбијент урбаносрединског пребивалишта као непосредни, ужи или микросредински оквир, а посредно тек за животносрединско станиште као његов најшири или макросредински оквир.

Међутим, из наведеног цитата видљиво је да Нова атинска повеља не сагледава град као урбаносрединско пребивалиште, ни као артифицијелну целину, ни као ужи оквир људског пребивања, ни као микроурбани амбијент, већ као „људско станиште“ које уствари представља макроприродни амбијент или макросрединско станиште живота као органске творевине и природне или богомдане тековине. Овде смо видели да се феноменологијом насеља бави и Константинос Доксијадис, који град или урбаносрединско пребивалиште сврстава у шири појмовни оквир „људска насеља“. Тај његов предлог, Уједињене нације су најпре одбиле 1973. године, а прихватиле су га тек 1976. године. Ипак, овај Доксијадисов појмовни слоган још није дефинисан, највише из разлога што непостоји речник појмова који би омогућио међусобно разумевање свих који раде на проблему људских насеља[20].

На основу наведених чињеница, пре синтетизовања неодрживих „2Д“ визија о граду у 21. веку у времену од 1985-2003. године, за ЕСУ би било много боље да је схватио недостатке на које указује К. Доксијадис и да је приступио стварању поменутог речника појмова, него што се ангажовао на изради Нове атинске повеље са превазиђеним и неодрживим „2Д“ визијама градова у 21. веку. Исто тако, обзиром на неодрживу доминацију „2Д“ едукације, „2Д“ терминологије, „2Д“ регулативе и „2Д“ литературе, требао је покренути и нови дискурс са циљем стварања разумљиве, структурне и одрживе „3Д“ типологије за све препознатљиве подтипове физичких структура у физичкој структури града.

Значи, у односу на урбаносрединску физичку целину и њене евидентне подтипове високо, ниско и пејзажно грађених

урбаносрединских физичких („3Д“) структура, приоритетни задатак ЕСУ је морао бити да се структурно сагледа, осмисли и акцентује „3Д“ терминологија, „3Д“ знања, „3Д“ промишљања и „3Д“ визије о градовима и другим насељима у 21. веку. Била је то оновремена, али и данас евидентна нужност, како би се благовремено осмислиле активности и предузеле извесне структурне мере за достизање екореципроцитета (равнотеже) између локалних заједница, високо, ниско и пејзажно грађених физичких („3Д“) структура.

То би посредно поспешило ефикаснији излазак из „2Д“ лавиринта планско-урбанистичких и еколошких криза и проблема, затим умноженог негативног еколошког наслеђа и негативних ефеката стаклене баште, јер планери, архитекти, урбанисти и пајзажни архитекти као градоградитељи, у свему томе већ деценијама и те како патиципирају. Само на основу таквог структурног приступа створила би се одржива подлога за будућу и дакако, одрживу Повељу са „3Д“ визијама о градовима и другим насељима у 21. веку.

ВИСОКОПОЗИЦИОНИРАНИ ЕСУ РАДИ ПО СВОМ

Маргинализовањем ових актуелних питања и проблема, неминовно су уследила неодржива „2Д“ полазишта, концепти и назови-визије о европском граду у 21. веку. У том контексту, ЕСУ исто тако није био окупиран већ познатим приговором и упозорењем да архитекти и урбанисти „не знају шта значи становати“, које је Мартин Хајдегер (Мартин Хеидеггер) изрекао само коју деценију пре него што је основан ЕСУ 1985. године. Овакав оштар и опомињући приговор великог филозофа, јасно је упозорио да становање није само пука техника за смештај и збрињавање становника и других корисника простора. Међутим, за ЕСУ такође, није важно ни што К. Норберг-Шулц, евидентно уважава Хајдегерове продубљене погледе на становање, и у том контексту истиче да дух места (гениус лоци) има свој идентитет и атмосферу. Дакако, они су преносиви на насеље и као такви битни за локалну заједницу и њену биолошку, духовну, културну и физичку димензију живота, те њен одрживи опстанак и развој.

Значи, продубљено разумевање становања и урбане средине везано је још за првобитно космичко поимање, када је град грађен као микрокосмос у макрокосмосу или микросредина у макросредини, као и касније друштвено и просторно поимање града које је након индустријске револуције довело до његовог растварања[21]. Тако градоградитељи постепено напуштају првобитно правило, по којем се у структурисању урбаносрединског пребивалишта ишло од

целине према деловима (тј. од града према стану), па је код градоградитеља с временом уследило и узнатредовало једнострано техницистичко поимање становања и урбане средине. Следећи М. Хајдегера, такође и К. Норберг-Шулц указује да овај једностранни приступ становању и грађеној урбаносрединској структури није прихватљив. То на крају говори да и К. Норберг-Шулц подржава и заговара духотворну, струкотворну, градотворну, екотворну и животворну организацију, оплемењивање, дизајнирање, амбијентализацију и естетизацију сваког урбаносрединског пребивалишта, јер је то у функцији опште безбедности, срединске димензије живота као органске творевине, те одрживог опстанка и развоја сваке индивидуе, групе, локалне и коначно глобалне заједнице.

Дакле, оновремено подсећање Хајдегера на важност одрживог сагледавања и приступа становању и урбаног средини, јесте његова намера да се за животне потребе локалне заједнице подсети на значај продуктивног и органског односа према комплексној урбаносрединској структури и њеним квалитативним или животворним вредностима, али и на значај васпостављања равнотеже између урбаносрединског пребивалишта као друштвене тековине и градоградитељске творевине и животносрединског станишта као физичке, биолошке (природне) или боготворне тековине и творевине. Из таквог одрживог приступа, а потом и сагледавања и односа према релевантним друштвенотворним, градотворним и боготворним (природотворним) тековинама и творевинама у односу на становање и урбану средину, видљиво је да становати и живети у урбаносрединском пребивалишту, уствари у духовном, културолошком и традиционалном појмовном и појавном смислу, значи пребивати, како то после Хајдегера у 20. веку види и појашњава већ поменути К. Норберг-Шулц, затим Р. Супек[22] и други.

У основи свега видљиво је да ни К. Норберг-Шулц-ови продуктивно погледа на становање и урбану средину, као ни Хајдегеров филозофски поглед, и последично изведен Супеков критички став према градоградитељским профилима који партиципирају у планирању, пројектовању и изградњи урбаносрединског пребивалишта, нису били потицајни за ЕСУ, па је исти у таквим околностима неминовно зашао и запао у беспуће „2Д“ лавиринта планирања, трансформације и управљања простором. Исто тако, осим што ЕСУ неучава да град кроз све савременија техницистичко-технолошка умећа постаје „изгубљен“ као људско пребивалиште, ЕСУ такође непримећује да је дошло до

пренасељавања градова које неподноси ни човек ни сам урбаносредински простор. У свему томе потребна је умереност и осећај за меру, који се мора везати за екореципроцитет између високо, ниско и пејзажно грађених физичких структура које чине урбаносрединско пребивалиште.

Зато уместо застарелих „2Д“ теорија и прагме, ЕСУ је у Новој атинској повељи морао артикулисати „3Д“ едукацију и „3Д“ терминологију која нужно артикулише и афирмише:

- законе „3Д“ пејзажно-архитектонско-урбанистичког система, затим градитељског идентитета, физичког субјективитета и капацитета, екоурбаног бонитета и легалитета, уместо досадашњег „2Д“ тзв. зеленоповршинског антисистема зеленила, „2Д“ антисистема тзв. зелених површина, а поготово уместо „2Д“ плана намене површина без треће димензије и продубљеног урбаног мишљења о простору,

- законе „3Д“ типологије која распознаје високо, ниско и пејзажно грађене физичке структуре, објекте или артефакте, уместо досадашње „2Д“ типологије физичких структура у грађеној средини, која планиране, пројектоване и грађене физичке структуре квазистручно дели на изграђене објекте, где неодрживо сврстава само високо грађене објекте јер имају зидове, и остале тзв. неизграђене и тзв. слободне просторе, где неодрживо сврстава пејзажно и нискограђене „3Д“ објекте, јер немају зидове, јер им је волшебно одузет физички субјективитет и капацитет, а онда и градитељско-просторни и екоурбани бонитет и легалитет,

- и коначно, да артикулише и афирмише законе урбаносрединског екореципроцитета између високо, ниско и пејзажно грађених физичких структура, уместо досадашњег неодрживог прозелитизма високограђених структура, а нарочито на штету пејзажно грађених објеката и целина.

Дакле, због умножавања негативног еколошког наслеђа и погоршаних животних услова у људским насељима, видљиви су разлози претећих промена које битно утичу на распад породичне заједнице, затим локалне (градске), а у коначности, и последични апокалиптични распад глобалне људске заједнице. У условима евидентних климатских промена и претећих збивања за укупни биодиверзитет, ЕСУ кроз своја „2Д“ полазишта и активности, последично и није могао да сагледа, преосмисли и надмаши ову сложу проблематику. Из тих суштинских разлога, ЕСУ последично више никако није могао да сагледа, успостави и препоручи нове и једино одрживе „3Д“ екоурбанистичке и екопросторне визије, активности и препоруке. Међутим, да је у томе којим случајем успео, и те како би струкотворно и животворно

помогао европској и светској друштвеној и градоградитељској заједници.

ГРАДОВИ БУДУЋНОСТИ У „2Д“ ОКОВИМА

У поглављу Нове атинске повеље о урбаним променама у оквиру изазова за град будућности, истиче се како је потребно „да постоје непрекинуте везе слободних и изграђених простора у разним територијалним обухватима“. Као први, истиче се обухват „од четврти до града“ [23]. Овде се одмах поставља питање, зашто је испуштен блок? Међутим, у овом раду ово питање неће се разматрати. Овом приликом, за територијални обухват „од четврти до града“ много су важнија питања: шта све спада у тзв. слободне просторе?, као и шта све спада у изграђене просторе?

Према увреженој, квазистручној, неодрживој, и још увек узаконеној и свежажејој „2Д“ теорији и прагми, као и доминирајућој и неодрживој „2Д“ типологији и „2Д“ терминологији, само из ове цитиране реченице у Новој атинској повељи, јасно се види да у изграђене просторе недвосмислено спадају и прозелитстички, и неодрживо се сврставају само објекти (простори) високоградње.

Исто тако, у овом истом неодрживом „2Д“ концепту и контексту, у остале тзв. слободне просторе неодрживо се сврставају већ напред поменути објекти и структуре пејзажне градње и нискоградње. Ти остали тзв. слободни простори, значи нису физички („3Д“) објекти, већ су тзв. неизграђени простори којима уствари недостају „3Д“ објекти. Како по „2Д“ теорији и прагми тзв. неизграђени простори нису планирани, пројектовани и грађени „3Д“ објекти, већ су то тзв. слободни и тзв. отворени простори, изгледа да на месту постојећег парка, трга, паркиралишта..., уствари недостају једино признати, познати и знани „3Д“ објекти високе градње који имају зидове!?

Београд је по томе познат, када је 2005. године у Општини Звездара дошло до рушења „Петог паркића“, како би се на месту овог Парка изградила псеудоурбана стамбено-пословна грађевина. И то је логично и прихватљиво за планере и урбанисте Урбанистичког завода Београда и тадашњег градског архитекту Ђорђа Бобића, који су и те како партиципирали у томе да се у новелираном регулационом плану „Пети паркић“ спекулативно маркира као тзв. зелена површина. Односно, као будућа тзв. неизграђена, тзв. слободна и тзв. отворена парцела (простор или површина), која је се као таква псеудодемократским (коруптивним) методама по потреби пренамењује за изградњу псеудоурбане творевине. Само

захваљујући локалној и широј урбаној заједници, спречен је овај познати случај псеудоурбанизације на Општини Звездара[24].

Из овакве „2Д“ теорије и прагме јасно произлази једино могућ и логичан, али ипак неодржив „2Д“ закључак, да планирани, пројектовани и грађени објекти пејзажне градње и ниско градње нису физички („3Д“) објекти, јер тобоже немају зидове. А то значи, немају физички субјективитет и капацитет, и немају просторно-плански, градитељско-урбани и еко-физички бонитет и легалитет. Дакле, без имало структурне домишљатости, а у духу квазистручног „2Д-патента“ „3Д“=„2Д“ и обратно, затим неодрживе „2Д“ теорије, прагме и регулативе, а потом и маргинализованих „3Д“ знања у области градоградитељства, планиране, пројектоване и грађене физичке („3Д“) структуре и објекти нискоградње и пејзажне градње, истовремено се спекулативно, волшебно и неодрживо сматрају, квалификују и тумаче као остали тзв. неизграђени и тзв. слободни простори.

Међутим, према „3Д“ теорији и прагми, у физичкој структури урбаног и руралног насеља, узрочно-последично у стварној ситуацији на терену урбаносрединске структуре (пребивалишта), постоје и препознатљива су три подтипа физичких структура. На тај начин, у физичкој структури града која се плански гради, постоје само планирани, пројектовани и изграђени „3Д“ објекти, а не постоје тзв. неизграђени, тзв. отворени и тзв. слободни простори, који се евидентно и волшебно пренамењују и псеудоурбанизују по потреби. Значи, у контексту са одрживом „3Д“ теоријом и прагмом у плански грађеној физичкој структури града, кроз дуговечну градитељско-урбану историју, градоградитељи у континуитету узрочно-последично планирају, пројектују и граде високо грађене, ниско грађене и пејзажно грађене структуре, објекте или артефакте. Тако сви ови иманентни, интегративни, компатибилни и комплементарни подтипови физичких структура, заједно чине или творе јединствену физичку и структурну целину грађеног, артифицијелног или урбаносрединског простора или волумена.

На основу тога није тешко закључити, да уствари у планираној, пројектованој и грађеној физичкој структури града нема тзв. неизграђених, тзв. слободних и тзв. отворених простора, јер су сви плански намењени и изграђени, и узрочно-последично постојећи и присутни, али и такви какви јесу са зидовима или без њих, препознатљиви и неопходни. Дакако, међу њима, само објекти високоградње имају зидове, док објекти нискоградње и пејзажне градње немају зидове, и то значи да једни, други и трећи, такви какви јесу, имају свој културно-историјски, градитељско-урбани,

просторно-плански, функционално-естетски и еколошко-амбијетални идентитет, субјективитет, капацитет, бонитет и легалитет у урбаносрединској структури. Одрживост ових урбаносрединских елемената евидентно је заснована на екореципроцитету између високо, ниско и пејзажно грађених физичких структура, објектата или артефаката.

На тај начин, видљиво је да у Новој атинској повељи у типолошком разврставању и препознавању физичких структура егзистира и доминира неодржива комбинаторика одрживе „3Д“ терминологије и неодрживе „2Д“ терминологије и принципа. Тако у духу одрживе „3Д“ терминологије, само објекти високоградње (вероватно само зато што имају зидове), прозелитистички, једнострано и неодрживо се сврставају у изграђене просторе и објекте. А у духу неодрживе „2Д“ терминологије, објекти нискоградње и пејзажне градње (вероватно само зато што немају зидове), једнострано и неодрживо се сврставају у остале тзв. неизграђене, тзв. слободне и тзв. отворене просторе. Значи, у духу неодрживе „2Д“ терминологије, планирани, пројектовани и грађени објекти нискоградње и пејзажне градње, и пре и после усвајања Нове атинске повеље 2003. године, неодрживо се свде, тумаче и третирају као остали тзв. слободни, тзв. неизграђени и тзв. отворени простори, који квазистручним одузимањем треће димензије волшебно губе, односно немају и не могу имати плански, градитељски, културни, урбани, функционални и естетски идентитет и својства, физички субјективитет и капацитет, па ни екоурбани бонитет и легалитет.

Дакако, из оваквог неодрживог „2Д“ вредновања и неодрживе „2Д“ типологије, није необично што су све планиране, пројектоване, грађене, разноврсне и вишесложне физичке структуре у грађеној средини, квазистручно и неодрживо разврстане само у две типолошке категорије. Тако једну категорију тобоже чине само изграђене стуктуре и објекти (простори), и ту спадају само објекти високе градње. Другу категорију чине остали тзв. слободни и тзв. неизграђени простори, у које према контексту напред цитиране реченице, уствари на локалном плану насеља чине објекти пејзажне и ниске градње. Дакле, препознавали то „2Д“ теоретичари, стручњаци и остали кадрови или не, таквим квазистручним и неодрживим „2Д“ типолошким и уствари спекулативним сврставањем физичких структура, неодрживо се одузима трећа димензија или иманентно физичко својство које све, па тако и пејзажно и ниско грађене физичке структуре, објекти или артефакти поседују у појмовном и појавном смислу.

СПЕКУЛАТИВНИ И НЕОДРЖИВИ „2Д“ ЕПИТЕТИ УНОСЕ ЗАБУНУ

Међутим, због евидентних мањкавости „2Д“ теорија и прагме, овим осталим тзв. неизграђеним просторима, односно ниско и пејзажно грађеним објектима, често се још додају разни, непотребни, потенцијално спекулативни и неодрживи епитети. Додавање епитета „слободан“ или „отворен“ појму парка или трга не објашњава се ближе њихов појмовни или појавни смисао, нити се тиме украшава, нити се оживљава, нити се појашњава значење појма парка или трга, као и других ниско и пејзажно грађених објеката.

Тако се у „2Д“ теоријама и прагми „патентирао“, уврежио и чак узаконио неодрживи појмовни слоган тзв. слободни простор, а последично и тзв. отворени простор, који се по потреби своде или преводу на „2Д“ бесмислену раван. Њихова примена видљива је и Атинској повељи из 1933. године, али и у Новој атинској повељи из 2003. године, иако ниједан од њих у појмовном и појавном смислу не одређује структурне, функционалне, естетске, културне, градитељске и друге разлоге и чињенице које би оправдале сувишну примену ових непотребних, збуњујућих и последично неодрживих епитета када је реч о „3Д“ објектима који имају намену и који су плански и наменски грађени.

Односно, њиховом применом неистиче се некаква битна квалификација или специфичност ниско или пејзажно грађених објеката, поготово што се за оба типа ових, такви-какви јесу, планираних, пројектованих и грађених физичких („3Д“) структура, објеката или артефаката, зна да су без зидова. А примена ових придева у случају ниско и пејзажно грађених објеката, због њиховог широкопојасног, растегљивог, непрецизног и различитог тумачења, чак и не указује да је ту реч о објектима без зидова. Ни њихов метајезички или метафорички конструкт у стручно-научном смислу није одржив, јер се метафоре примењују као уметничке, песничке или појмовне паралеле или симболи у смислу појашњења, које лаику помажу да лакше схвати и разуме нешто за што није едукован, или што је на пр. уметник, песник или други ствараоц изнео или желео да каже у свом делу. Међутим, струка и наука у изражајном смислу преферирају примену егзактних стручних и научних израза који су јасни, недвосмислени, разумљиви и прецизни у појмовном и појавном смислу.

Значи, за пејзажне и ниске подтипове планираних, пројектованих и грађених физичких структура, зна се да нису слободне, односно нису празнине, јер су појмовно, појавно и наменски дефинисане,

затим стално су посећене, што значи да су у функцији свакодневних потреба. Примена овог појма уствари намеће мноштво питања. Зашто питања?, па зато што она само појашњавају појмовни и појавни бесмисао примене поменутих појмова и слогана, поготово када је у питању ближе или јасније одређивање појмовног и појавног смисла објеката пејзажне и ниске градње.

Међу њима, треба поменути неколико следећих питања: Шта уствари значе тзв. слободни простори? У којем смислу су они као места комуникација и окупљања слободни? Од чега су они то слободни као „3Д“ објекти без зидова? Да ли су слободни од високо грађених објеката, или можда од иманентног мобилијара, или људи? Да ли су паркови, тргови...итд. због тога, можда некакве празнине? Ако јесу, како се празнина пројектује? Да ли су паркови тзв. зелене површине, а тргови тзв. грађевинске површине? Ако јесу, како се пројектује тзв. зелено обојена или необојена површина, односно како се пројектује тзв. грађевинска или тзв. саобраћајна површина? Из ових питања јасно је да физичку урбаносрединску структуру чине високо, ниско и пејзажно грађени објекти, и да се они као познате урбане јединице планирају, пројектују и граде на основу јасног пројектног задатка, а што није случај са обојеним, или необојеним, или неким другим тзв. површинама.

Исто тако, за пејзажне и ниске подтипове планираних, пројектованих и грађених физичких структура, зна се да нису отворене, јер су такве-какве јесу без зидова, наменски пројектоване, профилисане, изграђене и дефинисане. Осим тога, имају своје границе које дефинишу њихов просторни волумен, а те границе одређују њихове просторне габарите и дефинишу њихову градитељско-урбану, функционалну и садржајну структуру. Исто тако, у вези с тим је познато да су то у основи физичке карактеристике сваког плански пројектованог, изграђеног и дефинисаног „3Д“ објекта и функционално грађеног система, без или са зидовима.

Како су то познати објекти који нам требају такви-какви јесу, и како њихово име и функција одређују њихову појмовну и појавну резумљивост, читљивост, садржај и смисао, нису потребни никакви додатни, односно сувишни и уствари збуњујући епитети, да би било ко схватио, да ли је ту реч о пејзажно или ниско грађеним објектима или физичким структурама. Значи, за парк или трг није потребно рећи да је отворен простор, јер је подразумевајуће да парк или трг нема зидове и нема кровну конструкцију. Затим, за парк или трг није потребно рећи да је слободан простор, јер он има немену и стално је испуњен и заузет својим садржајима и посетиоцима. Дакле, у

појмовном и појавном смислу, зна се да за појам парка или трга није подразумевајуће да су наткривени, да имају зидове, или да су градитељски или уметнички експонати без иманентних садржаја и посетилаца. Исто тако, за ниско и пејзажно грађене објекте који немају зидове, није подразумевајуће да се због тога третирају, тумаче и преводе у „2Д“ површине или тзв. неизграђене просторе. У вези с тим, када је реч о вредновању и сврставању објеката у физичкој структури града, за Ј. Холстона високо грађени објекти, вероватно зато што имају зидове, јесу пунине, иако имају пуно празнина (просторија). Исто тако, за њега ниско и пејзажно грађени објекти, вероватно зато што немају зидове, јесу празнине[25]. Ипак, овај проблем неће се шире разматрати у овом раду, али треба рећи да планирани, пројектовани и грађени објекти високоградње, нискоградње и пејзажне градње, такви какви јесу са зидовима или без њих, представљају плански пројектоване и грађене структуре, које имају своју намену или функцију. Због тога, њих није потребно преводити или метафорички сводити на пунине или празнине, јер исте у појмовном и појавном смислу јесу релевантне и узрочно-последичне урбаносрединске физичке („3Д“) структуре, објекти или артефакти. То је њихова суштинска карактеристика и вредност која је довољна за разумевање њиховог појмовног и појавног смисла. На тај начин, било која високо, ниско и пејзажно грађена урбаносрединска физичка („3Д“) структура, објекат или артефакт са својим физичким карактеристикама такве какве јесу, није и не може бити празнина, није и не може бити неизграђен, није и не може бити слободан итд.

ЗАКЉУЧАК

Све ове чињенице егзактно показују како се с разлогом стиче утисак да је такав „2Д“ приступ и сагледавање проблема, мађионичарски и на дуже време заскочио, надрастао и блокирао градоградитељски стваралачки и креативни дух, ум и развој. О томе говори и Доксијадис који недвосмислено истиче да се „урбанистичко планирање углавном ограничило на регулативу и запоставило креативну акцију“, а да се регионално (просторно) планирање изгубило у теоретском истраживању, „док је разматрање целине проблема такоређи напуштено“[26].

Ово Доксијадисово дијагностицирање стања у области градоградитељства, већ тада указује на значај сагледавања екстичке димензије проблема, чиме он недвосмислено истиче како базични елементи у структурисању урбаносрединског пребивалишта морају

бити у потпуној међусобној равнотежи[27]. Међутим, изражено запостављање равнотеже међу физичким подтипovima објеката у физичкој структури града, затим њиховим групама и јединицама у односу на релевантне социјалне и органске елементе урбаносрединске структуре, уз мањкави досег знања „2Д“ теорија и прагме у области урбанистичког и просторног планирања, већ тада наговештавају разлоге због којих је дошло до кризе и слома планирања 70-80-тих година 20. века, а последично и до умножавања негативног еколошког наслеђа, чије штетно дејство се осећа кроз претеће и несагледиве негативне ефекте „стаклене баште“.

У односу на евидентно оскудан досег „2Д“ знања, и поменуте урбаносрединске и животносрединске еколошке проблеме, а потом и кризу у области истраживања, планирања и управљања простором, Европски савет урбаниста (ЕСУ) наслућивао је и осећао сложеност ове проблематике. Међутим, у односу на примењену „2Д“ терминологију и неодрживу „2Д“ типологију физичких структура на изграђене објекте високоградње, и остале тзв. неизграђене просторе које чине објекти пејзажне градње и нискоградње, није тешко приметити да ЕСУ уствари није имао решење за излазак из оквира неодрживих „2Д“ теорија и прагме, визија и препорука. Дакако, то показује да су и те како постојали озбиљни разлози да се што пре покрене нови дискурс у вези с одрживом „3Д“ типологијом физичких структура, као и у односу на високо, ниско и пејзажно грађене урбаносрединске објекте, чији је задатак морао бити да се структурно сагледа и осмисли, преферира и акцентује „3Д“ терминологија, као и последична знања, промишљања и визије о градовима и другим насељима у 21. веку.

Међутим, ову димензију проблема у односу на одрживи градитељски, културни и функционални идентитет, затим одрживи физички субјективитет и капацитет, одрживи екоурбани континуитет, бонитет и легалитет, а поготово у односу на актуелну маргинализацију одрживе типологије за пејзажно и ниско грађене физичке („3Д“) структуре и објекте, као и у односу на одрживи екорепроцитет између високо, ниско и пејзажно грађених урбаносрединских објеката, дакако ЕСУ на принципима оскудног досега „2Д“ знања и „2Д“ терминологије, „2Д“ теорија и „2Д“ прагме, евидентно није била у стању да се структурно издигне и осмисли одрживу „3Д“ платформу по свим овде наведеним питањима, која би барем на прагу 21. века колико-толико, ефикасније допринела ублажавању проблема енормног

контаминирана урбаносрединског пребивалишта и животносрединског станишта.

Због чињенице да „2Д“ визије градова у 21. веку из свих наведених разлога нису одрживе, као ни преферирање и промовисање неодрживе комбинаторике одрживе „3Д“ и неодрживе „2Д“ терминологије, па ни „2Д“ сагледавање простора и „2Д“ типолошка класификација физичких структура урбаносрединског пребивалишта на изграђене и тзв. неизграђене, с разлогом се може рећи да је Нова атинска повеља од самог почетка претенциозно схваћена као узорна и структурална визија градова у 21. веку.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Обад Шћитароци, Младен (1992), Хрватска парковна баштина, Школска књига, Загреб, стр. 153.
- [2] Радовић, Ранко (2009), Форма града, Грађевинска књига, Београд, стр. 3.
- [3] Теримовић, Љ. Велимир (2009), Неприкладна стручна терминологија у књигама и законској регулативи, Изградња, Година ЛКСИИИ, Број 3-4., Београд, стр. 87-106.; www.pipaugs.org.rs
- [4] Ле Корбизие (1998), Атинска повеља, Клуб младих архитеката, Београд, стр. 12, 33-36, 45, 50, 53, 54, 57, 58, 69, 84, 89, 90, 109.
- [5] ***(2010), Нова атинска повеља 2003 – Визија градова у 21. веку Европског савета урбаниста, Удружење урбаниста Србије, Београд, стр. 11.
- [6] Ле Корбизие (1998), Атинска повеља, стр. 102.
- [7] Теримовић, Љ. Велимир (2012), „2Д“ или „3Д“ регулатива, планирање и управљање урбаним и регионалним простором, Зборник радова „Градови у 21 веку“, Асоцијација просторних планера Србије, Универзитет у Београду – Географски факултет, Златибор, стр. 289-300.; Зборник радова Златибор 2012 АППС.пдф – Адобе Реадер; www.pipaugs.org.rs
- [8] Теримовић, Љ. Велимир (2010), Моћи законодавне и урбанистичке квазистручне терминологије, и вице верса: Пети паркић Београд – Тротоари Сарајево – Академски парк Београд, Изградња, Година ЛКСИВ, Број 9-10, Београд, стр. 553-570.; www.pipaugs.org.rs
- [9] Теримовић, Љ. Велимир (2011), Урбанизација или псеудоурбанизација, Наслеђе, Година ВИИИ, Број 17., Крагујевац, стр. 39-63.; www.pipaugs.org.rs
- [10] ЕСТР-СЕУ European Council of Spatial Planners – Conseil européen des urbanistes www.ectp-ceu.eu
- [11] Системска и институционална увезаност и хегемонија корпорација, намеће бескрупулозно и агресивно одвијање активности и догађаја. Подржани медијско-институционалном, политичком и економском инфраструктуром, корпоративни протагонисти и даље омогућавају да се канцерогени „вирусно-капиталистички“ систем шири у недоглед. Та идеја да корпорације нису ни за шта одговорне, осим за постизање максималног профита је болесна, али то је идеја која води корпорације. То потврђује и чињеница да су водећи светски медији – новине, часописи, издавачке куће, телевизије, радио станице у власништву великих међународних корпорација. Оне контролишу медије и неплаше се да манипулишу информацијама које пружају. Зато корпоратократија представља спрегу политичке моћи и великог бизниса која неминовно доприноси умножавању негативног еколошког наслеђа,

што је у суштинској супротности са актуелном регулативом и начелима одрживог опстанка и развоја.

[12] ***(2010), Нова атинска повеља 2003. Београд, стр. 9-37.

[13] ***(2010), Нова атинска повеља 2003. Београд, стр. 11.

[14] Ђеримовић, Љ. Велимир (2013), Колико је Нова атинска повеља стварно нова, www.pipaugs.org.rs ; www.asa.co.rs

[15] ***(2010), Нова атинска повеља 2003. Београд, Исто, стр. 36.

[16] Доксијадис, Константинос (1982), Човек и град, Нолит, Београд, стр. 94-97.

[17] Norberg-Schulz], Кристијан (1990), Становање, Грађевинска књига, Београд, стр. 13.

[18] Norberg-Schulz, Кристијан (1990), Исто, стр. 13 и 137.

[19] Norberg-Schulz, Кристијан (1990), Исто, стр. 18.

[20] Доксијадис, Константинос (1982), Исто, стр. 94-97.

[21] Супек, Руди (1987), Град по мјери човјека, Напријед, Загреб, стр. 10.

[22] Супек, Руди (1987), Исто, стр. 9.

[23] ***(2010), Нова атинска повеља 2003. Београд, стр. 31.

[24] Ђеримовић Љ. Велимир (2011), Псеудоурбанизација као последица законске и урбанистичке терминологије, Техника, Број 1., Година ЛКсВ, Београд, стр. 27-34.; www.pipaugs.org.rs ; Ђеримовић Љ. Велимир (2010), Исто, Изградња, стр. 553-570.; www.pipaugs.org.rs ; Ђеримовић Љ. Велимир (2010), Исто, Изградња, стр. 87-106.; www.pipaugs.org.rs

[25] Холстон Јамес (2006), Модернистички град и смрт улице, У Промислање града – Студије из нове урбане антропологије (Тхеоризинг тхе Цити), уредила Сетха М. Лов, Наклада Јасенски и Турк, Загреб, стр. 193-212.

[26] Доксијадис, Константинос (1982), Исто, стр. 25, 30 и 31.

[27] Доксијадис, Константинос (1982), Исто, стр. 17-92.

http://www.amazon.com/Hoodwinked-Economic-Reveals-Financial-Imploded/dp/0307589927/ref=pd_sim_b_1#reader_0307589927

Видети: PERKINS, John: *The Secret History of the American Empire: Economic Hit Men, Jackals and the Truth about Global corruption*, Copyrighted Matrial, A plume book 2007 : 271-330.,

http://www.amazon.com/Secret-History-American-Empire-Corruption/dp/052595015X#reader_052595015X

CIP - Каталогизacija y publikaciji
Nародна библиотека Србије, Београд

502/504(082)(0.034.2)

НАУЧНО-стручна конференција Заштита животне
средине у планској и техничкој документацији
(5 ; 2013 ; Београд)

V Научно-стручна konferencija Zaštita
životne sredine u planskoj i tehničkoj
dokumentaciji, [Beograd, 2013.] [Elektronski
izvor] / [organizatori] Udruženje inženjera
Beograda [i] Društvo urbanista Beograda ;
uredništvo Vesna Zlatanović-Tomašević, Novica
Stevanović, Slavica Petrović. - Beograd :
Udruženje inženjera Beograda, 2013 (Beograd :
Zonex). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM)
; 12 cm

Sistemska zahteva: Nisu navedeni. - Nasl. sa
naslovnog ekrana. - Tiraž 100. -
Bibliografija uz svaki rad. - Abstracts.

ISBN 978-86-915671-1-8

1. Udruženje inženjera Beograda (Beograd)

a) Životna sredina - Zaštita - Zbornici

COBISS.SR-ID 198544396

EKOLOŠKI ATLAS BEOGRADA

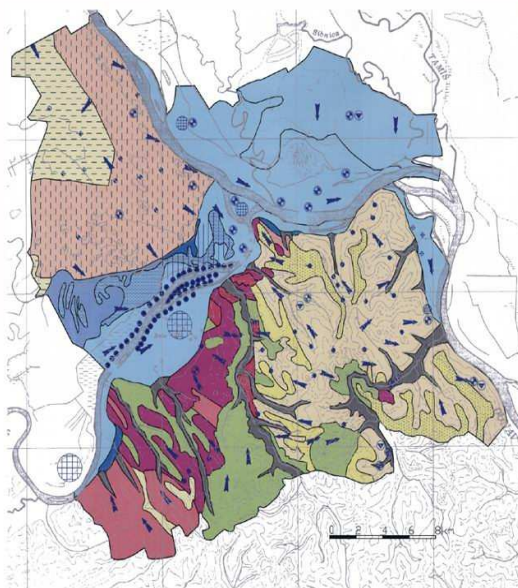

DIREKCIJA ZA GRADEVINSKO
ZEMLJIŠTE I IZGRADNJU BEOGRAD

GEOLOGIJA I HIDROGEOLOGIJA

Karta 14

HIDROGEOLOŠKA KARTA PODRUČJA GP

KATY I HIDROGEOLOŠKA FUNKCIJA STENSKIH MASA

Područje propusno vodama	Područje propusno vodika i vodika od vodne
<ul style="list-style-type: none"> Nanos 0 - nedejani punak Područje propusno aluvijalnih / odvodnjenih vodama Aluvijalna vodena - debla kreveta Aluvijalna vodena - fazi puzanje Aluvijalna vodena, mekša kreveta Karst vodena vodena Šljake do srednje propusne vodama Šljake do srednje vodena 	<ul style="list-style-type: none"> Zemljani ton Podfazi ton Loviti Kompleksni vodeni podzemni, odvodni hidrogeno/100. funkcije Slabo vodopropusna glinovita vodena Slabo do slabo propusna glinovito-šljake vodena Slabo propusna karbovatna (karstički) vodena Područje propusno karbovatna / karstički vodena Karbovatna vodena Slabo propusna vodena Kompleksni vodeni blokovi, magnezijati i silikatni blokovi

Čvrsti materijal

<ul style="list-style-type: none"> Kapavci bazalt i aluvijalni vodena, dubina do vode 0-1 m Kapavci bazalt i lovački vodena, dubina do vode 1-1 m Kapavci bazalt i ton, dubina do vode 1-2 m Kapavci bazalt i magnezijati vodena, dubina do vode 1-10 m Šljake bazalt 	<ul style="list-style-type: none"> Margolci ton Basalt bazalt Šljake Šljake i karbovatna / magnezijati / silikatni materijal Geometrijski ton teretna podzemni voda
--	--

Beograd, 2002

ISBN 978-86-915671-1-8